

Nr 299.

Av herr **Lindberg** i Stockholm, m. fl., angående en omorganisation av sjömanshusens arbetsuppgifter.

Under flera årtionden har sjöfolkets pensionsfråga och sjömanshusens omorganisation varit föremål för statsmakternas intresse, utan att hittills hava fått någon lösning. Den senaste utredningen i ärendet har verkställts av de s. k. skeppstjänstkommitterade, som den 28 februari 1923 avgivit sitt betänkande över vilket sakkunniga myndigheter och sammanslutningar inom sjöfarten yttrat sig.

Det förstnämnda ärendet har emellertid ansetts erfordra ytterligare utredning och därför överlämnats till 1928 års pensionsförsäkringskommitté, som ännu icke avgivit yttrande.

Sjömanshusens omorganisation har fått anstå i avvaktan på slutförandet av denna utredning, ehuru frågan av flera orsaker länge väntat på en tillfredsställande lösning. Den måhända viktigaste anledningen till att snarast möjligt få denna fråga ordnad är, att staten tagit sjömanshusens arbetskrafter i anspråk för uppgifter, som rättvisligen böra ersättas av uppdragsgivaren. Som ersättning därför har under det senaste årtiondet lämnats ett anslag av 162,000 kronor. Det har allmänt erkänts och vitsordats, att detta belopp endast täcker en del av kostnaden för sjömanshusens bestyr för rena statsändamål, men man har ändock icke ansett sig böra föreslå någon ökning av anslaget förrän sjömanshusproblemet erhållit sin lösning.

I avvaktan därå få sjömännen och redarna, som genom hyres- och tonavgifterna underhålla sjömanshusens verksamhet, bekosta rena statsutgifter, varvid medel tagas i anspråk som egentligen äro avsedda till understöd åt behövande sjömän. Detta missförhållande kommer givetvis att ytterligare ökas, därest nämnda anslag, enligt vad som föreslås i 1933 års statsverksproposition, nedsättes till 100,000 kronor.

Därest denna nedsättning av statsfinansiella skäl anses oundviklig, så blir konsekvensen att sjömännen få avstå en ännu större del av de understödsmedel, som de och deras arbetsgivare erlagt, för att fylla bristen i statsbudgeten. Det torde lyckligtvis höra till undantagen, att en befolkningsgrupp behöver avstå medel, som inbetalas för understödsändamål, då exempelvis pensionskassor äro befriade från skatt, men därför verkar det i hög grad orättvist, att en viss befolkningsgrupp, som icke kan anses tillhöra de ekonomiskt bättre lottade, skall i högre grad än andra bidra till att upphjälpa de statsfinansiella svårigheterna.

Om det nu anses absolut nödvändigt att nedsätta anslaget till sjömanshusen, så bör det vara statsmakternas skyldighet att undersöka huruvida det finns

möjlighet, att genom organisatoriska förändringar i sjömanshusens verksamhet åstadkomma inbesparingar, som kunna nedbringa deras administrationskostnader.

För att bilda sig en uppfattning om de möjligheter, som finnas i detta avseende, torde det vara nödvändigt att i någon mån beröra sjömanshusens tillkomst och utveckling. Den nuvarande sjömanshusorganisationen grundades som bekant i mitten på 1700-talet och anpassades givetvis efter dåtida förhållanden samt har i huvudsak bibehållits. Det säger sig självt, att förhållandena inom sjöfarten avsevärt förändrats under den tid som sjömanshusorganisationen ägt bestånd, så att den organisationsform, som då var lämplig, ej kan motsvara nutidens krav. De ändringar i organisationen, som under tiden gjorts, äro allt för obetydliga till att i någon väsentlig mån ändra detta förhållande.

Vid sjömanshusens tillkomst funnos endast segelfartyg, som huvudsakligast förde laster från eller till sina hemorter, vilka voro förlagda till stapelstäderna. Sjöfolket bodde i allmänhet i dessa städer eller deras närmaste omgivning och togo i regel hyra å fartyg från hemorten. Fartygen utrustades i sin hemort på våren och upplades på samma plats på hösten, efter slutad seglation. Besättningen mönstrade för seglationsåret och fick ej utan tvingande skäl lämna fartyget förrän det upplagts. Sjöfarten utsträcktes i en del fall till avlägsna farvatten, men detta förorsakade knappast någon förändring i besättningens bundenhet vid hemorten, ty resorna började och slutade i fartygens hemort och ingen fick avmönstra före återkomsten, utan att det var absolut nödvändigt.

Alla som hade sysselsättning å fartyg kommo därigenom i de flesta fall endast i kontakt med ett sjömanshus — det som fanns i hemorten — där de inskrevos då de började tjänstgöra till sjöss och sedan på- och avmönstrade. Då de icke längre orkade tjänstgöra vände de sig till samma sjömanshus för erhållande av det understöd, som möjligen fanns att få. De voro alla personligen kända på sjömanshuset, så att det mötte icke någon svårighet att avgöra vilka som kunde vara i behov av understöd. De flesta av sjöfolket voro således under hela sin sjömanstid och återstående livstid i ständig kontakt med det sjömanshus, som fanns i deras hemort.

Under de senaste årtiondena hava dessa förhållanden totalt förändrats. Sjömannen på- och avmönstrar nu på olika platser utan beröring med det sjömanshus, där han är inskriven. Ombyte av anställningar sker betydligt oftare än förr, vilket dels beror på att avmönstring i svensk hamn i regel kan ske efter en kort uppsägningstid och dels därpå, att i många fall utrustas fartygen och påmönstras besättningarna för att göra någon enstaka resa. Dessutom har maximitiden för tjänstens frånträdande begränsats till ett år från avtalets ingående, vilket i regel utgör hälften och i en del fall endast en tredjedel av den tid som förut tillämpades i detta avseende. I många fall kommer sjömannen icke ens på årtionden att hava någon personlig beröring med det sjömanshus han tillhör. Man har visserligen försökt att få sjömännen anknutna till det sjömanshus som ligger närmast deras bostadsort, genom att låta mantalsskrivningsorten vara

avgörande för vilket sjömanshus var och en skall tillhöra. Den som något känner sjömännen vet mycket väl att, åtminstone de ogifta, i mycket stor utsträckning underlåta att göra någon ändring i sin mantalsskrivning, därför att de tidvis vistas på en viss ort i väntan på att erhålla anställning.

Det är egendomligt att en organisationsform, som anpassats efter förhållanden, som ligga nära två århundraden tillbaka i tiden, kunnat i huvudsak bibehållas i vår tid, oaktat betingelserna för dess tillvaro så avsevärt förändrats. Denna avvikelse från vad som försiggått inom alla andra samhällsområden, där gamla former över allt fått vika för tidens krav, kan endast bero på den inom sjöfarten rådande allmänna konservatismen.

Då förutsättningarna icke längre finnas för bibehållandet av den lokaliserade sjömanshusverksamheten, kan konsekvensen icke bli annat än att den får ersättas med en riksorganisation. Såväl 1917 års sjömanshuskommitté som kommerskollegium hava försökt gå en medelväg genom att föreslå slopandet av en del sjömanshus, men i övrigt låta deras verksamhet vara i huvudsak oförändrad. En av medlemmarna i nämnda kommitté, hr Alex. Thore, ville åstadkomma en betydligt kraftigare inskränkning av sjömanshusens antal. Han har för kommittéens framlagt en plan för nedbringandet av sjömanshusens antal till sex eventuellt nio, men då detta förslag icke godkändes av kommitténs majoritet blev hans slutliga yrkande att antalet sjömanshus skulle begränsas till tolv.

De skäl, som hr Thore anförde för begränsningen av sjömanshusens antal, äro så bärande att vi finna det egendomligt, att kommittéens ej gått med på indragning av de flesta sjömanshus. Det enda skäl av någon betydelse, som kan anföras för bibehållande av flertalet av de nuvarande sjömanshusen, är svårigheten att på annat sätt ordna understödsutdelningen, men det kan ifrågasättas huruvida denna understödsverksamhet kan motivera bibehållandet av en så dyrbar organisation. Under alla förhållanden bör det finnas möjlighet att ordna administrationen av understödsverksamheten betydligt billigare, därest sjömanshusens övriga uppgifter kunna övertagas av något annat förvaltningsorgan.

I ovannämnda reservation har hr Thore påvisat de onödigt höga administrationskostnader, som äro en följd av att det finnes ett så stort antal sjömanshus. De skäl, som hr Thore anförde för indragning av de flesta sjömanshusen, kunna med samma styrka åberopas för indragning av de återstående sjömanshusen och deras ersättande med mönstringskontor, därest ett centralregister för sjöfolk inrättas. Hr Thore har ej anförde något skäl varför en del av sjömanshusen skulle bibehållas och han har således icke dragit konsekvenserna av sin egen motivering. Det är ju förklarligt, att han icke framlagt ett så radikalt förslag, då ett betydligt moderatare förslag icke tycktes vinna någon förstäelse bland övriga kommittéens.

Det är uppenbart, att den nuvarande sjömanshusorganisationen med sin splittning i ett flertal sjömanshus är en mycket tungrodd och dyrbar apparat. Som ett exempel därpå kan anföras det omfattande rapportsystemet vid sjöfolks på-

och avmönstring. I de flesta fall är en fartygsbesättning, som påmönstras, fördelad på flera sjömanshus och då måste rapport avgivas till vart och ett av de sjömanshus, som resp. besättningsmän tillhöra, vilket sedan får upprepas vid kommande avmönstring. Denna rapportföring mellan de olika sjömanshusen kommer givetvis att minskas i den mån som sjömanshusens antal nedgår, men det kan icke upphöra så länge det finns ett flertal sjömanshus. Att på olika orter förrätta och bokföra mönstringar utan att de sammanföras i något register, där den enskilde sjömannen är inskriven, torde icke kunna ifrågasättas.

Det är tvärtom önskvärt att sådana uppgifter finnas tillgängliga på ett ställe, så att man exempelvis vid ett fartygs förlisning med man och allt, utan tidsutdräkt kan få uppgift om vilka som varit påmönstrade på fartyget. Men även vid andra tillfällen är det förmånligt att kunna få uppgift om vilket fartyg en viss sjöman befinner sig på, fastän man icke äger kännedom om på vilket sjömanshus han är inskriven.

Genom att sammanföra samtliga sjömanshusregister till ett centralregister och ersätta sjömanshusen med mönstringskontor, skulle man ernå ett förenklat rapportsystem och samtidigt alltid hava uppgifter tillgängliga om vilka sjömän, som voro anställda å varje särskilt fartyg. Vi anse det onödigt att utförligt motivera behovet av ett centralregister för sjöfolk, men få erinra om att skeppstjänstkommitterade ansett det så givet, att ett sådant register skall komma till stånd, att de av denna anledning föreslagit sjömanspensioneringens förläggande till det ämbetsverk, som enligt kommitterades mening bör handhava centralregistret.

1917 års sjömanshuskommitterade hava visserligen försökt att anföra en del skäl, som förutom understödsverksamheten, skulle vara avgörande för att bibehålla flertalet av de nuvarande sjömanshusen. De göra gällande att sjömanshusen, förutom understöd, skola lämna de ålderstigna sjömännen hjälp och stöd, men de ha icke uppgivit vari denna hjälp består. För vår del anse vi ifrågasvarande hjälp och stöd vara utan nämnvärd betydelse. Kommitterade anse det även behöfligt att bibehålla sjömanshusen för att mönstringsförrättarna skulle hava tillgång till sjömanshusdirektioner, för erhållande av råd vid slitandet av tvister mellan befälhavare och sjömän. Detta skäl förefaller uppkonstruerat, ty det finns ingen tid till att sammankalla sjömanshusdirektionen, då en besättning skall avmönstra och det torde näppeligen kunna påvisas något fall, där detta förekommit.

Vi äga icke tillräcklig kännedom om de frågor, som beröra sjömannens värnpliktsförhållanden för att kunna bedöma, huruvida uppgifter inom detta område kunna övertagas av ett centralregister för sjöfolk. Av de militära myndigheternas yttrande framgår emellertid, att det från dessa synpunkter är önskvärt att avsevärt inskränka sjömanshusens antal. Därest en sådan inskränkning genomföres är det påtagligt, att en stor del av de vid sjömanshus inskrivna värnpliktiga icke komma i någon direkt beröring med respektive sjömanshus. De militära myndigheterna hava icke ansett detta innebära någon större olägenhet

och då kan det från denna synpunkt ej ha någon större betydelse om de värnpliktiga sjömännen ej bliva i tillfälle att personligen infinna sig på sjömanshusens lokaler. Mönstringsanmälningarna kunna givetvis lika bra ordnas pr post utan personlig anmälan och inskrivningsförrättningarna behöva ej nödvändigt förrättas vid sjömanshusen. Med de nuvarande kommunikationerna torde ej heller vara nödvändigt att hava sjömanshusen som förmedlare av inkallelseorder vid mobilisering, enär denna sak kan skötas minst lika hastigt genom direkta meddelanden.

Ett skäl, som vid något tillfälle framförts för sjömanshusens bibehållande, är att arbetet med nyårsmönstringarna vid en del sjömanshus fordra en stor personal under en kort tid av året, som sedan icke skulle få full sysselsättning hela året, därest icke en del rapport- och registreringsarbete kunde utföras under mellantiden. Numera upphör emellertid icke sjömansrullan att gälla vid fartygets första besök i svensk hamn efter kalenderårets slut, utan gäller ett år från dess utfärdande. Någon större anhopning av arbete vid årsskiftet föreligger icke, utan arbetet blir på de flesta platser någorlunda jämnt fördelat under hela året.

Det har även anförts att de nuvarande sjömanshusdirektionerna, som äro utsedda av olika korporationer inom sjöfarten, äro ett allmänt uttryck för sjöfartens olika intressen, så att deras bibehållande därför bör föredragas framför ett rent förstatligande av sjömanshusens verksamhet. Detta är emellertid endast en teoretisk konstruktion, ty i verkligheten är intresset för sjömanshusens verksamhet bland de breda lagren inom sjömannens led så ringa, att det upprepade gånger förekommit, även vid de större sjömanshusen, att magistraten på grund av att inga väljare infunnit sig, fått utse representanter för manskapsgruppen. Det är uppenbart oriktigt, att såsom 1917 års sjömanshuskommitterade gjort söka bortförklara detta faktum med att endast ett fåtal av de vid sjömanshuset inskrivna sjömännen skulle vara bosatta i staden och för övrigt vara i tjänstgöring å fartyg. Gentemot detta få vi erinra om, att sådant även förekommit i Stockholm samtidigt som det funnits ett stort antal arbetslösa sjömän på platsen av vilka flertalet varit inskrivna vid Stockholms sjömanshus.

En uppgift, som tidigare ålegat sjömanshusen och som kunnat vara av verklig nytta för sjöfolket, därest den fullgjorts ordentligt, är befattningen med arbetsförmedlingen inom sjömansyrket. Denna uppgift har från början, jämte understödsverksamheten, tillhört sjömanshusens huvudsakliga åligganden och bestämmelser därom hava kvarstått i sjömanshusreglementet till 1923. Denna del av verksamheten har åtminstone de senaste årtiondena blivit helt åsidosatt, vilket torde vara anledningen till att staten ordnat ifrågavarande verksamhet på annat sätt. Att sjömanshusen i strid mot gällande reglemente kunnat underlåta att utöva den för sjömännen måhända viktigaste delen av sin verksamhet vittnar visserligen om att denna institution åtnjutit stor självständighet, men bär på samma gång vittnesbörd om att intresset för sjömännen varit mycket ringa,

såväl bland sjömanshusombudsmännen som deras överordnade myndighet, kommerskollegium.

Då sjömanshusen icke fullgjorde sin skyldighet i egenskap av arbetsförmedling för sjöfolk, uppstodo privata platsförmedlingar. En del av dessa upprättades av privatpersoner som affär. Dessutom förmedlade en del av de fartygsanställdas organisationer platser för sina medlemmar, men även en redareorganisation anordnade platsförmedling. Det uppstod en del tvister mellan redare- och manskapsorganisationerna angående platsförmedlingen, vilket medförde att staten upprättade en särskild avdelning för sjöfolk vid arbetsförmedlingsanstalterna i de större sjöstäderna. I en del sjöstäder finnas sådana avdelningar direkt under arbetsförmedlingen och i övriga hamnar av någon nämnvärd betydelse handhaves sjömansförmedlingen av särskilda ombud, vilka i några fall utgöras av tjänstemän vid sjömanshusen. Tjänstemännen vid de speciella sjömansförmedlingarna uppbära lön av statsverket, som förskottteras av kommunerna på resp. platser och ombuden åtnjuta ersättning i den mån deras tjänster tagits i anspråk.

I stället för att sjömanshusen tidigare både förmedlat anställningar och verkställt mönstringar finnes nu på de större hamnplatserna särskild arbetsförmedling och sjömanshus. På de mindre platserna äro arbetsförmedling och sjömanshus sammanslagna på det sättet, att en av sjömanshusets tjänstemän sköter platsförmedlingen som sin privata affär och erhåller ersättning därför från en annan statsinstitution. I de större hamnarna, där de flesta anställningarna äga rum, blir det ett onödigt dubbelarbete att anlita två olika institutioner för att utföra ett så sammanhängande arbete som platsförmedling och mönstring. I detta avseende kan man få ett typiskt exempel, om man tager ett sådant fall som då ett fartyg kommer på natten till Hälsingborgs redd för att komplettera sin besättning, vid en del tillfällen med endast en man. Då fartyget ej vill vänta till nästa dag måste en tjänsteman vid arbetsförmedlingen vara i arbete för att förmedla anställningen och en tjänsteman vid sjömanshuset för att verkställa mönstringen, ehuru detta arbete med lätthet kan ordnas av en person. Detta exempel visar, huru intimt arbetsförmedling och mönstring i själva verket sammanfalla och att det är ett organisatoriskt missgrepp att fördela dem på olika institutioner.

1917 års sjömanshuskommitterade framhålla att sjömanshus och arbetsförmedling höra tillsammans, men vilja icke låta sjömanshusen verkställa arbetsförmedlingen. Som skäl härför anføres dels att sjömanshusen icke arbeta med tillräcklig snabbhet och dels att sjömanshusombudsmannens auktoritet som medlare skulle äventyras. Det förstnämnda skälet är föga meriterande för kommerskollegii egenskap av tillsynsmyndighet, ty det borde vara den överordnade myndighetens sak att påskynda takten, därest den underordnade ej arbetar med erforderlig snabbhet och för övrigt bör en sjömanshustjänsteman utföra sina åligganden lika raskt för sin månadslön, som då han får göra det mot särskild gottgörelse. Det sistnämnda skälet förefaller något långsökt, ty en sjömanshus-

ombudsman kan givetvis ej ställa några garantier för en person som han inte känner, så att det ej bör möta någon svårighet att uppträda som medlare i ett fall, då han anskaffat en för viss befattning olämplig person. Det finnes, som vi förut framhållit en del sjömanshustjänstemän, däribland ombudsmän, som tjänstgöra som platsombud för arbetsförmedlingen utan att detta medfört någon olägenhet, ty eljest hade givetvis myndigheterna ej låtit befattningarna som arbetsförmedlare och mönstringsförrättare innehavas av samma person.

Om arbetsförmedling och mönstringskontor sammanslås, skulle det bli möjligt att inrätta sådana institutioner på platser, där det nu saknas möjlighet att anordna särskild arbetsförmedling och särskilt mönstringskontor, men den största vinsten blir givetvis de utgiftsbesparingar, som kunna vinnas genom en dylik sammanslagning.

Det kan ju tänkas, att vissa svårigheter kunna finnas för att förena ifrågasvarande institutioner av den anledningen, att sjömanshusen äro förlagda under kommerskollegium och arbetsförmedlingarna under socialstyrelsen. Dessa svårigheter torde utan svårighet övervinnas genom att förlägga såväl arbetsförmedling som mönstringskontor under samma myndighet, varvid det dock kan ifrågasättas vilket av dessa ämbetsverk som bör hava överinseendet. Om man jämför de olika ämbetsverkens uppgifter, så har kommerskollegium till sin huvudsakligaste uppgift att tillvarataga näringarnas intressen och socialstyrelsen de sociala intressena. Det är uppenbart, att arbetsförmedling och mönstring huvudsakligast beröra sjöfolkets sociala förhållanden och då kan det ej råda någon tvekan om att arbetsförmedlingen och mönstringskontoren böra förläggas under socialstyrelsen.

Med den utredning som föreligger är det omöjligt att beräkna den besparing i omkostnaderna, som kan erhållas genom att indraga sjömanshusen och ersätta dem med centralregister och mönstringskontor samt sammanslå sjöfolkets arbetsförmedlingsanstalter med mönstringskontoren. Omkostnaderna för arbetsförmedlings- och mönstringskontoren bliva bland annat beroende på vilka kvalifikationer, som komma att ställas på deras personal.

De uppgifter som komma att åligga föreståndarna för dessa kontor sammanfalla i huvudsak med dem som nu åligga sjömanshusombudsmännen. Som villkor för erhållande av befattning som ombudsman vid sjömanshus föreslås 1917 års sjömanshuskommitterade bland annat företrädesrätt för sökande, som innehaft tjänstebefattning vid sjömanshus ävensom den, vilken tjänstgjort såsom befälhavare å fartyg i viss fart, varvid den sistnämnda kvalifikationen satts främst. Som skäl härför anföras kommitterade behovet av erfarenhet av förhållandena inom handelssjöfarten, för att med framgång kunna tjänstgöra som medlare mellan befälhavare och sjömän. Denna erfarenhet anse de endast kunna vinnas genom att hava utövat befälhavarebefattning en viss tid. Denna motivering är ganska egendomlig, ty vid medling söker man eljest få personer, som genom sin föregående verksamhet så litet som möjligt varit i tillfälle att förvärva den ena partens åskådning. I stället föreslås här, att företräde skall givas

den som viss tid innehaft befälhavaretjänst och således varit i tillfälle att tillägna sig befälhavarens syn på de förhållanden, där han skall uppträda som medlare. För vår del anse vi det snarare vara en fördel att mönstringsförrättaren icke tjänstgjort såsom befälhavare. De flesta befattningar som ombudsmän vid sjömanshusen hava hittills innehafts av förutvarande befälhavare, som därför blivit i tillfälle att visa sin lämplighet att tjänstgöra som medlare mellan befälhavare och sjöfolk. Det påvisas i hr Thores reservation till nämnda betänkande, att sjöfolkets manskapsorganisationer under tre verksamhetsår, utan sjömanshusombudsmännens medverkan, uttagit sammanlagt 90,481 kronor i resterande hyror m. m. Detta exempel visar tydligt, att sjömansombudsmännen allt för mycket tillägnat sig befälhavarnas syn på det område, där de utfört sin medlingsverksamhet så, att det är påtagligt att deras föregående verksamhet gjort dem ytterst olämpliga som medlare. Det är för övrigt mycket vanligt, att mönstringsförrättarna åsidosätta denna skyldighet och helt enkelt hänvisa parterna till att söka ordna sitt mellanhavande genom hänvändelse till resp. organisationer. I detta sammanhang kan det vara lämpligt att erinra om att mönstringsförrättarnas medlingsverksamhet icke har till sin huvudsakliga uppgift att förebygga stridigheter mellan arbetsgivare och arbetare, enär den i regel ej tages i anspråk förrän vid avmönstring, då parterna skola ordna sitt slutliga mellanhavande. Det är för övrigt i regel ingen medling i egentlig mening utan ett preliminärt domslut att gälla, tills saken eventuellt dragits inför domstol. Med den utveckling som kollektivavtalen nu erhållit och den strävan, som nu finnes för att låta tolkningstvister angående avtalen uppgöras mellan redare- och sjöfolksorganisationer, kommer medlingsverksamhet i dessa tvister att bliva ganska inskränkt. De senaste årens lagändringar hava sannolikt åstadkommit en ökning av tvisterna mellan redare och sjöfolk, men dessa komma säkerligen att minskas i den mån domstolarna fått pröva dessa tvister och prejudikat givits om de tvistiga lagparagrafernas tolkning. Den nuvarande ekonomiska depressionen har visserligen medfört ökade tvister vid avmönstringar, vilket synes bero på redarnas strävan att vägra utbetala allt, som det kan finnas någon utsikt till att undgå. Därigenom ha tvister i flera fall uppstått angående lag- och avtals-tolkningar, som förut aldrig varit föremål för delade meningar. Dessa tvister ha dock i flertalet fall fått ordnas utan mönstringsförrättarnas medverkan. Men även kommitterade anse sig icke kunna uppehålla samma kompetenskrav på alla mönstringsförrättare, varför de medgiva att mindre kompetens kan få förekomma för ombudsmännen vid de mindre sjömanshusen och för övrigt föreslå de i en del fall tullförvaltningsföreståndarna som mönstringsförrättare. Förrättningarna vid de olika mönstringskontoren komma emellertid icke att vara kvalitativt utan endast kvantitativt olika, och då kan det ej finnas något skäl för att för föreståndarna för de större kontoren uppsätta kvalifikationer, som avsevärt skilja sig från dem som fordras för de mindre.

Det finns således ingen anledning att ens för de större kontoren uppställa fordran på att föreståndaren skall hava tjänstgjort såsom fartygsbefälhavare

och då behöver icke heller lönen anpassas efter sådan standard, vilket kan förväntas medföra lägre utgifter. Vid de större kontoren kunna säkerligen en del av personalen utgöras av vanliga skrivbiträden i stället för den vid sjömanshusen allmänt förekommande manliga personalen.

Hr Thore har i sin reservation till 1917 års sjömanshuskommitterades betänkande tydligt påvisat att avsevärda besparingar kunna vinnas genom indragning av större delen av de nuvarande sjömanshusen och modernisering av arbetsmetoderna och det är påtagligt, att en centralisering av verksamheten därhän att all registrering sker vid ett centralregister skall möjliggöra ytterligare minskning av omkostnaderna. Som exempel må nämnas, att en sjömans flyttning av mantalsskrivningsort till annat sjömanshusdistrikt nu erfordrar rapportering mellan sjömanshusen och utskrivande av ny sjöfartsbok samt registrering i olika liggare, då det vid ett centralregister kan inskränkas till några anteckningar och förflyttning av kort till annan kortlåda. Förutom det förenklade arbetssättet kan man vid fullständig centralisering använda billigare arbetskraft vid centralregistret, än vad som användes vid sjömanshusen, enär den kvalificerade personalen bör kunna inskränkas till chefen och en assistent, men i övrigt utgöras av kvinnliga kontors- och skrivbiträden.

Sjömanshusen torde, i avvaktan på ordnandet av sjömanspensioneringen, böra bibehållas för att ombesörja den nuvarande understödsverksamheten, ehuru den övriga verksamheten övertages av andra institutioner. Sjömanshusdirektionerna kunna lämpligen under övergångstiden bibehållas för utdelning av understöd och därmed sammanhängande ärenden. Om sjömanshusens verksamhet begränsas till dessa rena understödsuppgifter, så behöver ej administrationen draga några större omkostnader, särskilt som det på de flesta platserna kan skötas som bisysslor.

För att underlätta övergången till en blivande sjömanspensionering torde de nu utgående hyresavgifterna lämpligen bibehållas tills denna fråga blivit ordnad. Inkasseringen bör ombesörjas av mönstringskontoren, som få redovisa dem till centralregistret i samband med lämnande av övriga uppgifter. Därefter kunna de på lämpliga tids mellanrum översändas till sjömanshusen för att förvaltas av deras direktioner. Vid avgifternas fördelning kan man lämpligen bibehålla nuvarande distriktsindelning för sjömanshusen, så att de översändas till de sjömanshus, inom vars distrikt resp. sjömän äro mantalsskrivna. Vid utdelning av understöd kan man även gå efter samma grunder, så att den nuvarande ordningen rubbas så litet som möjligt under övergångstiden.

Det är påtagligt, att en omorganisation av sjömanshusens arbetsuppgifter på det sätt, vi här ovan antytt, skall komma att bli väsentligt billigare än den nuvarande organisationen och det kan ej heller föreligga någon risk för att den kan föregripa en kommande utredning av sjömanspensionsfrågan, enär det är alldeles självklart, att sjömanshusen i sin nuvarande form icke komma att bibehållas sedan en ordnad sjömanspensionering blivit genomförd. För att snarast möjligt få till stånd de besparingar, som kunna förväntas av en sådan omänd-

ring och ej betunga sjömännen med utgifter för det allmännas räkning i större utsträckning än vad som är absolut nödvändigt, så bör en utredning företagas för att få frågan ordnad.

På grund av vad sålunda anförts, få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående överförandet av en del av sjömanshusens arbetsuppgifter samt all arbetsförmedling för sjöfolk till arbetsförmedlingarna för sjömansyrket och upprättande av ett centralregister.

Stockholm den 21 januari 1933.

Carl Lindberg
i Stockholm.

C. Brännberg.

O. W. Lövgren.

Evert Frankenberg.
